

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 15 października 2020 r.,
sprawy **A. G.**
skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 31 grudnia 2019 r., sygn. akt II Ka (...)
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w J.
z dnia 27 września 2019 r., sygn. akt II K (...)

p o s t a n o w i ł

- I. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- II. zwolnić skazanego A. G. od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w J. z dnia 27 września 2019 r., A. G. został uznany za winnego popełnienia sześciu przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i przy ustaleniu, że stanowią one ciąg przestępstw skazany został na karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd I instancji orzekł również wobec A. G., na podstawie art. 46 § 1 k.k., obowiązek naprawienia szkody przez zapłatę stosownych kwot na rzecz R. K., M. M., J. O., D. B., K. S. oraz M. O. oraz zwolnił go od kosztów sądowych, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Wyrok ten został zaskarżony apelacjami oskarżonego oraz jego obrońcy, w których podniesiono zarzuty naruszenia art. 2 § 1 pkt 1, 4, 5 § 2 i 7 k.p.k. oraz art. 168a k.p.k., jak również błędnych ustaleń faktycznych. Skarżący domagali się zmiany wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego lub uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Z. wyrokiem z dnia 31 grudnia 2019 r. w sprawie o sygn. akt II Ka (...) zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, zwolnił oskarżonego od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, wydatkami tego postępowania obciążając Skarb Państwa, a także zasądził stosowną należność na rzecz obrońcy ustanowionej z urzędu.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Z. kasację wniósł obrońca skazanego A. G. zaskarżając go w zakresie pkt. I, a więc w części, w jakiej Sąd ten utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w J. i zarzucił:

1. rażące naruszenie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie w oparciu o ten przepis wniosku dowodowego obrońcy o dopuszczenie dowodu z kserokopii dokumentów zawartych w aktach sprawy Sądu Rejonowego w U., Wydział Zamiejscowy w L. sygn. akt. VI K (...), złożonego na rozprawie apelacyjnej w dniu 30 grudnia 2020 r. - *„z uwagi na to, iż dokumenty te nie mają związku z postępowaniem toczącym się w sprawie niniejszej”* - w sytuacji, gdy przepis art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. stanowi, że wniosek dowodowy oddala się jedynie, gdy *„okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy”* - co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia dyrektyw generalnych, statuujących prawo do obrony i wynikających z treści art. 6 k.p.k., art. 42 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 1 oraz ust. 3 lit. c i d Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. z późniejszymi zmianami (Dz.U. 1993 nr 61 poz. 284), a także mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku;
2. rażące naruszenie art. 170 § 3 k.p.k., art. 167 k.p.k. oraz art. 366 k.p.k. poprzez nierozpoznanie i niewydanie postanowienia w przedmiocie wniosku

dowodowego oskarżonego o przesłuchanie świadka M. T. na okoliczność czy zna osobiście M. G., złożonego na rozprawie w dniu 30 grudnia 2020 r. - co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia dyrektyw generalnych, statuujących prawo do obrony wynikających z treści art. 6 k.p.k., art. 42 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483 z późn. zm.)* oraz art. 6 ust. 1 oraz ust. 3 lit. c i d *Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. z późniejszymi zmianami (Dz.U. 1993 nr 61 poz. 284)*, a także mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku;

3. rażące naruszenie art. 170 § 1 pkt 3 i 5 k.p.k. w zw. z art. 170 § 2 k.p.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie - jako nieprzydatnego do stwierdzenia danej okoliczności i w sposób oczywisty zmierzającego do przedłużenia postępowania - wniosku dowodowego oskarżonego o przesłuchanie w charakterze świadka M. G. na okoliczność czy zna on M. T., czy wie kto zamieszczał ogłoszenia dotyczące niniejszej sprawy i czy pomagał M. T. uzyskać kredyt gotówkowy - złożonego na rozprawie w dniu 30 grudnia 2020 r. - w sytuacji, gdy wniosku oskarżonego nie można było oddalić na podstawie art. 170 § 1 pkt 3 i 5 k.p.k., bowiem nie można oddalić wniosku dowodowego na tej podstawie, że dotychczasowe dowody wykazały przeciwieństwo tego, co wnioskodawca zamierza udowodnić zaś okoliczność, która miała być udowodniona, miała istotne znaczenie dla ustalenia, czy oskarżony popełnił zarzucany mu czyn - co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia dyrektyw generalnych, statuujących prawo do obrony i wynikających z treści art. 6 k.p.k., art. 42 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483 z późn. zm.)* oraz art. 6 ust. 1 oraz ust. 3 lit. c i d *Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. z późniejszymi zmianami (Dz.U. 1993 nr 61 poz. 284)*, a także mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku.

Powołując się na te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt. I i przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Z.

Prokurator wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna.

Co do zarzutu z pkt. 2 należy wskazać, iż jego podniesienie związane jest jak się w wydaje z niedokładną analizą dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w szczególności protokołu rozprawy odwoławczej. W protokole tym, na k. 982 akt sprawy odnotowano wniosek dowodowy odpowiadający wnioskowi opisanemu w rozważanym zarzucie kasacyjnym i na tej samej karcie znajduje się zaprotokołowane postanowienie wydane przez Sąd Okręgowy. Sąd ten oddalił wniosek dowodowy uznając, że jest on nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności, jako podstawę swojej decyzji powołał art. 170 § 1 pkt 3 i 5 k.p.k., zaś w uzasadnieniu postanowienia odniósł się do zeznań świadka M. T., wskazując, że świadek ten zaprzeczył w ogóle, by zakładał konto, co zarazem uzasadnia zastosowanie powołanych podstaw oddalenia wniosku dowodowego. Fakt rozpoznania wniosku poprzez wydanie postanowienia w jego przedmiocie dyskwalifikuje zatem postawiony zarzut.

Chybione są również zarzuty zawarte w pkt. II 1) i II 3) kasacji.

Co do pierwszego z nich trzeba wskazać, iż przywołana przez skarżącego część uzasadnienia postanowienia o oddaleniu wniosku dowodowego stanowi zarazem powód oddalenia odpowiadający zastosowanej przez Sąd Okręgowy przesłance oddalenia wniosku dowodowego. Według art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. oddala się wniosek dowodowy, okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy. Złożony wniosek dowodowy dotyczył dokumentów zawartych w aktach Sądu Rejonowego w U. Wydział Zamiejscowy w L. sygn. akt VI K (...), zaś chodziło o wykazanie, że za M. T. podszywał się M. G. W uzasadnieniu o oddaleniu tego wniosku dowodowego Sąd Okręgowy wskazał natomiast, że czyny zarzucane oskarżonemu w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Rejonowym w U. dotyczą innych historycznie zdarzeń, a więc nawet ustalenie tej okoliczności nie wpływałoby na ocenę dowodów w rozpoznawanej przez ten Sąd sprawie. Stanowisko takie nie można uznać za naruszające regulację z art. 170 § 1

pkt 2 k.p.k. Treść wniosku dowodowego nie pozostawia wątpliwości, że odnosi~~ł~~ się do innych zdarzeń faktycznych niż objęte postępowaniem w niniejszej sprawie. Tym samym inny był w ogóle zakres dowodzenia w postępowaniu przed Sądem Rejonowym w U., inny zaś w postępowaniu prowadzonym najpierw przed Sądem Rejonowym w J., a następnie przed Sądem Okręgowym w Z. Gdyby nawet ustalić, że w zakresie zachowań będących przedmiotem tamtego postępowania M. G. podszywał się pod osobę M. T., nie miało to znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy – oba Sądy orzekające w niej dysponowały określonym materiałem dowodowym, dotyczącym ściśle zarzutów postawionych w tych – różnych przecież postępowaniach, a materiał zgromadzony w niniejszej sprawie był wystarczający do jej merytorycznego rozstrzygnięcia.

Nie można również podzielić stanowiska skarżącego co do zarzutu opisanego w pkt. II 3), gdyż rozstrzygając w jego przedmiocie Sąd Okręgowy w Z. nie naruszył art. 170 § 2 k.p.k.

Jak słusznie skarżący podnosi, nie można oddalić wniosku dowodowego na tej podstawie, że dotychczasowe dowody wykazały przeciwieństwo tego, co wnioskodawca zamierza udowodnić. Już sama podstawa prawna oddalenia wniosku dowodowego przez Sąd Okręgowy nie wskazuje jednak, by doszło do naruszenia art. 170 § 2 k.p.k. Sąd ten powołał bowiem art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k., co wskazuje na fakt, że uznał, iż złożenie tego wniosku w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania. Wprawdzie ta podstawa prawna oddalenia wniosku dowodowego została powołana wspólnie z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., jednak był to zabieg zbędny, gdyż art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. stanowi samodzielną podstawę oddalenia wniosku dowodowego. Zauważyć przy tym należy, iż wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka M. G. skazany składał jeszcze w postępowaniu przed Sądem I instancji, a następnie wówczas go cofnął. Oznacza to, że sam dokonał oceny przydatności tego dowodu, jak również możliwości jego przeprowadzenia. Zresztą skarżący również w uzasadnieniu kasacji zauważa, że okoliczność taka miała miejsce, przytaczając zarazem powody decyzji skazanego, którymi były m.in. trudności ze skontaktowaniem się ze świadkiem oraz częste zmiany jego miejsca pobytu. Te okoliczności stanowią oczywiste uzasadnienie przekonania o tym, że przeprowadzenie dowodu z powołanego świadka może być

co najmniej utrudnione, jeżeli w ogóle nie niemożliwe, a ocena taka została dokonana przez samego skazanego i to na wcześniejszym etapie postępowania, którego czas trwania zważywszy na przeprowadzanie wszystkich dowodów dotyczących sprawy był niepomrotnie dłuższy, aniżeli etap postępowania odwoławczego.

Jeżeli zatem według oceny skazanego, dokonanej na etapie postępowania przed Sądem I instancji, istniały okoliczności w sposób realny poddające w wątpliwość możliwość przeprowadzenia dowodu w ogóle, a zarazem skazany nie wskazał w postępowaniu odwoławczym, że sytuacja ta uległa jakiegokolwiek zmianie, nie sposób zarzucić Sądowi II instancji, że naruszył regulację zawartą w art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k., skoro oddalając wniosek dowodowy uwzględniał czas trwania postępowania odwoławczego oraz przyczyny cofnięcia go przez oskarżonego na wcześniejszym etapie postępowania. Przyczyny te musiały doprowadzić bowiem do konkluzji, że poszukiwanie wnioskowanego świadka, zważywszy na sytuację opisaną przez skazanego, jest zabiegiem wysoce niepewnym, a zarazem w sposób oczywisty wskazującym, że czas zakończenia postępowania w sprawie byłby niemożliwy do przewidzenia, co jest sytuacją tożsamą z przedłużeniem postępowania. Należy przy tym dodać, że oskarżony musi liczyć się z konsekwencjami zmiany swojej linii obrony w różnych fazach postępowania. Oczywiście cofnięcie wniosku dowodowego, tak samo jak jego oddalenie, nie łączy się z niemożliwością jego ponownego skutecznego złożenia, jednak tego rodzaju taktyka procesowa w oczywisty sposób pozostaje w sprzeczności z art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k., a tym samym z konstytucyjnym prawem, przysługującym przecież również oskarżonemu, do rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

Przypomnieć przy tym wypada, iż Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie II KK 377/16 trafnie wskazał, iż wniosek dowodowy powinien być złożony niezwłocznie po zaistnieniu tego faktu, który skutkuje koniecznością przeprowadzenia określonego – zgłoszonego we wniosku – dowodu. W konsekwencji złożenie wniosku dowodowego na późniejszym etapie postępowania sądowego, względem czasu powstania okoliczności uzasadniających jego zgłoszenie, ma na celu nieuzasadnione przedłużenie postępowania.

Skoro prawidłową, a zarazem wystarczającą podstawą oddalenia wniosku dowodowego przez Sąd odwoławczy był art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k., tym samym za chybione musi być uznane twierdzenie, że naruszony został art. 170 § 2 k.p.k. Okoliczność ta, a zarazem samodzielność przesłanki z art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k., powoduje, że za bezprzedmiotową należy uznać kwestię podnoszonego naruszenia w tej decyzji Sądu Okręgowego art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sygnalizacyjnie należy tylko wskazać, iż sąd rozpoznający sprawę merytorycznie nie ma obowiązku dowodzenia we wszystkich możliwych, do wyobrażenia kierunkach. Proces dowodzenia na etapie postępowania sądowego wyznaczony jest przez wersje oparte na przeprowadzonych dowodach i wynikających z nich okoliczności. Przepis art. 170 § 2 k.p.k. należy zatem odczytywać w ten sposób, że wyklucza on możliwość oddalenia wniosku dowodowego na określoną okoliczność w sytuacji, gdy inne dowody przeprowadzone na tę samą okoliczność wykazały przeciwieństwo tego, co chce wykazać składający wniosek dowodowy. Nie oznacza to jednak, że obowiązkiem sądu jest dowodzenie na abstrakcyjne okoliczności celem ustalenia, czy istnieją jakieś inne wersje zdarzenia aniżeli wynikające z dowodów dotyczących istoty sprawy, jakie już zostały przeprowadzone. Z tego względu Sąd Najwyższy niejednokrotnie wypowiadał się o braku potrzeby weryfikacji w drodze postępowania dowodowego prowadzonego przez sąd, różnych alternatywnych, choćby najbardziej nieprawdopodobnych wersji zdarzenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2013 r., III KK 42/13, z dnia 31 maja 2016 r., III KK 173/16).

W konsekwencji nienaruszenia powołanych regulacji prawa procesowego nie sposób podzielić stanowiska obrońcy, by Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia przepisu rangi konstytucyjnej (art. 42 Konstytucji RP), czy konwencyjnej (art. 6 ust. 1 i ust. 3 lit. c i d Konwencji rzymskiej – Dz. U. 1993, Nr 61, poz. 284).

Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych postępowania kasacyjnego wynika z treści art. 624 § 1 k.p.k. i znajduje uzasadnienie w sytuacji zarobkowej i majątkowej skazanego

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak części dyspozytywnej postanowienia.

